

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Stichting VU

Verklaring over de in het jaarverslag 2021 opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting VU te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag 2021 opgenomen jaarrekening 2021 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting VU op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening 2021 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021.

De jaarrekening 2021 bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2021;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2021; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting VU, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

6J676YN67H7F-385505272-42

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Newtonlaan 205, 3584 BH Utrecht, Postbus 85096, 3508 AB Utrecht T: 088 792 00 30, F: 088 792 95 08, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening 2021 (hierna: de jaarrekening) als geheel bepaald op €6,5 miljoen. De materialiteit is gebaseerd op 1% van de totale baten. De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is bepaald op €15,0 miljoen, deze materialiteit is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in paragraaf 2.1.3 'Materialiteitstabel' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021. In deze paragraaf van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021 zijn tevens voor diverse posten/onderwerpen een specifieke materialiteit en specifieke rapportagegrens opgenomen, die wij hebben toegepast.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €322.500 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen, die naar onze mening om kwalitatieve redenen of WNT-redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Stichting VU is een onderwijsinstelling op grond van de Wet op het Hoger onderwijs. Stichting VU omvat de organisatie en de faculteiten van de Vrije Universiteit Amsterdam en staat aan het hoofd van een groep van organisaties, die verder uit dertien juridische entiteiten bestaat. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting VU.

De uitvoering van de activiteiten van de faculteit Geneeskunde in het kader van Onderwijs en Onderzoek is ondergebracht in Stichting VUmc. Conform de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, RJ 660.506, zijn de rijksbijdrage en de daaraan toe te rekenen lasten van de facultaire taken ten aanzien van geneeskunde verwerkt in de jaarrekening van Stichting VU. De faculteit Geneeskunde kwalificeert als een groepsonderdeel in onze controle.

De groepscontrole heeft zich met name gericht op de significante onderdelen van Stichting VU zijnde de onderwijsinstelling en de faculteit Geneeskunde. Bij Stichting VU is een controle van de volledige financiële informatie uitgevoerd omdat deze individueel een significante omvang heeft. Voor de werkzaamheden gericht op de getrouwheid en rechtmatigheid ten aanzien van de baten en lasten van de faculteit Geneeskunde hebben wij bij de controle gebruikgemaakt van andere accountants. In totaal hebben wij met het uitvoeren van deze werkzaamheden de volgende dekking over onderstaande jaarrekeningposten verkregen:

Totale baten	97%
Balanstotaal	99%

De overige groepsonderdelen zijn individueel en tezamen op basis van omvang, aard en omstandigheden als niet-significant aangemerkt. Deze vertegenwoordigen individueel geen van alle meer dan 3% van de geconsolideerde baten of 1% van het geconsolideerde balanstotaal. Op deze groepsonderdelen hebben wij cijferanalyses uitgevoerd om onze inschatting te bevestigen dat deze onderdelen geen significante risico's op materiële fouten bevatten.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

De eerste drie kernpunten in de controle zijn gelijk aan vorig jaar. Het vierde kernpunt is nieuw voor 2021.

Kernpunten

Waardering van terreinen, gebouwen en activa in uitvoering

De toelichtingen zijn opgenomen in de waarderingsgrondslagen en toelichting 1.2.

De terreinen (€33 miljoen), gebouwen (€478 miljoen) en activa in uitvoering (€128 miljoen) zijn opgenomen als onderdeel van de materiële vaste activa.

De waarde verandert voornamelijk door investeringen voor het bouwrijp maken van terreinen, door investeringen voor ver- en nieuwbouw en door afschrijvingen.

Stichting VU beoordeelt jaarlijks of er indicaties voor duurzame waardevermindering aanwezig zijn. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de verwachte studentenaantallen en marktontwikkelingen aangaande de grondprijzen. Stichting VU heeft geen indicaties voor duurzame waardevermindering geconstateerd.

Vanwege de omvang van de boekwaarde van terreinen, gebouwen en activa in uitvoering (73% van het balans-totaal), de bouwactiviteiten, het bouwrijp maken en de daarmee gepaard gaande omvang van activeringen, vinden wij de analyse van de waardering van terreinen, gebouwen en activa in uitvoering een kernpunt in onze controle.

Onze controlewerkzaamheden op de kernpunten

Wij hebben kennisgenomen van de analyses van Stichting VU waarin zij nagaat of bijzondere afwaarderingen van toepassing is en of de levensduur van de gebouwen nog steeds passend is.

Wij hebben daarnaast kennisgenomen van de door het college van bestuur vastgestelde en door de raad van toezicht goedgekeurde meerjarenbegroting, evenals de voorgenomen plannen als onderdeel van de totale campusontwikkeling en de intern opgestelde notitie inzake indicatoren voor duurzame waardeverminderingen. Deze stukken zijn besproken met de dienst Facilitaire Campus Organisatie en de dienst Financiën.

Wij hebben de investeringen getoetst aan de hand van onderbouwende documentatie zoals facturen, contracten, en aanbestedingsdocumentatie.

De conclusie van Stichting VU, dat er geen indicaties voor duurzame waardevermindering zijn, hebben wij onder andere getoetst aan de hand van de grondprijsbrief van de gemeente Amsterdam en de kwaliteit van de prognoses van studentenaantallen uit het verleden afgezet tegen de realisatie.

Wij hebben bij deze werkzaamheden geen materiële uitzonderingen geconstateerd.

Kernpunten

Waardering van derivaten

De toelichtingen zijn opgenomen in de waarderingsgrondslagen en toelichting 2.3 en toelichting 5.

Vanwege de beheersing van het variabele renterisico op het lang vreemd vermogen heeft Stichting VU in het verleden renteswaps afgesloten, gekoppeld aan de financiering van de vastgoedplannen. Hierbij wordt de variabele Euribor-rente geswapt naar een vaste rente. De feitelijke financiering is door de jaren heen gewijzigd door aanpassingen in de realisatie van de vastgoedplannen.

De marktwaarderingen en ineffectiviteitsberekeningen heeft Stichting VU uitgevoerd met behulp van externe deskundigen. De marktwaarde komt tot stand op basis van het verdisconteerde kasstroommodel en wordt onder andere bepaald op basis van het verwachte trekkingsschema en de verwachte renteontwikkelingen.

Per 31 december 2021 bedraagt de waarde van het ineffectieve deel €3,4 miljoen (2020: €3,2 miljoen).

Gegeven de omvang van de ineffectiviteit, de negatieve marktwaarde, de herstructurering in 2021 en het schattingselement, en de complexiteit van de ineffectiviteitsberekeningen vinden wij dit een kernpunt in onze controle.

Toerekening van baten contractonderzoek

De toelichtingen zijn onderdeel van de baten werk in opdracht van derden en zijn opgenomen in de waarderingsgrondslagen en toelichting 1.5, 2.4 en 3.4.

De baten contractonderzoek bedragen €73 miljoen en zijn afkomstig van meerjarige onderzoeksprojecten. De hieruit voortvloeiende balansposities per 31 december 2021 betreffen onder meer 'nog te factureren werk voor derden' van €21 miljoen en 'voorschotten werk derden' van €98 miljoen.

Bij Stichting VU ligt de uitvoering en beheersing van de onderzoeksprojecten bij de faculteiten, waaronder de periodieke herijking van de totale verwachte uitvoeringskosten en de daarmee samenhangende toerekening van baten.

Onze controlewerkzaamheden op de kernpunten

Wij hebben de marktwaarderingen en ineffectiviteitsberekeningen van Stichting VU ontvangen en aangesloten met de jaarrekening.

De waardering en berekening hebben wij getoetst op basis van een zelfstandige herberekening. Hierbij hebben we onze interne specialisten met betrekking tot financiële instrumenten betrokken.

De renteswaps hebben wij aangesloten met de opgaves van de banken. De aannames die ten grondslag liggen aan de (in)effectiviteitsberekeningen waaronder het trekkingsschema, zijn vergeleken met (de daadwerkelijke uitvoering van) het vastgoedplan en de meerjarenbegroting van toekomstige investeringen en de benodigde financiering hiervoor.

Voor de marktwaarde is eveneens het trekkingsschema geëvalueerd. De verwachte renteontwikkelingen zijn getoetst aan actuele marktgegevens.

Wij hebben geen materiële uitzonderingen geconstateerd.

Wij hebben kennisgenomen van de processen, systemen en aansturing van het contractonderzoek. Daarnaast hebben wij in het kader van onze planning een cijferbeoordeling uitgevoerd met als doel, specifieke risico's ten aanzien van het contractonderzoek te onderkennen.

Vervolgens hebben wij op basis van een deelwaarneming op de projecten de juistheid van de toegerekende personele en overige kosten getoetst. Wij hebben dit getoetst aan de hand van aanstellingsovereenkomsten, salarisgegevens, facturen en subsidievoorwaarden.

Voor de opslag indirecte personele kosten hebben we de consistente toepassing van de gehanteerde overhead-percentages en overeenstemming met de subsidievoorwaarden gecontroleerd. Daarnaast hebben wij op

Kernpunten

De onderzoeksprojecten kennen vaak een looptijd van meerdere jaren waarbij verschillende subsidie-regelingen van toepassing zijn. De baten worden toegerekend aan jaren in lijn met de ontwikkeling van de (verwachte) uitvoeringskosten.

Gegeven de omvang van de baten werk in opdracht van derden, het aantal onderzoeksopdrachten en het schattingselement omtrent de nog te maken uitvoeringskosten vinden wij dit een kernpunt in onze controle.

Onze controlewerkzaamheden op de kernpunten

basis van de begroting en de voortgangsrapporten de volledigheid van de toegerekende kosten getoetst.

Voor de geselecteerde projecten is ook de toerekening van de baten en de daaruit voortkomende balanswaardering en -presentatie geëvalueerd. De voortgang, gebaseerd op de gerealiseerde en de volgens de projectleider nog te verwachten uren en de hieraan gerelateerde kosten, is vergeleken met de subsidievoorwaarden en de in de projectbegroting opgenomen kosten.

Naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële verschillen aangetroffen.

Effect migratie ERP systeem

De toelichting is opgenomen in de waarderings-grondslagen Algemeen

In juli 2021 zijn diverse kritische applicaties, zoals de financiële administratie en de personeelsadministratie, vervangen door een aantal SaaS-oplossingen door Stichting VU. Stichting VU heeft geconcludeerd dat de migratie geen significant effect heeft gehad op de betrouwbaarheid en continuïteit van de administratieve gegevensverwerking.

Aangezien de migratie betrekking heeft op kritische applicaties, die van belang zijn voor de de bedrijfsvoering en financiële verantwoording van stichting VU en het feit dat de omvang en diepgang van de impact van de migratie veel aandacht heeft gevraagd van de organisatie en rondom de gegevensoverdracht door Stichting VU vinden wij dit een kernpunt in onze controle.

Wij hebben kennisgenomen van de interne analyses van Stichting VU en wij interviews gehouden met diverse betrokkenen van de organisatie met betrekking tot de uitkomsten de uitkomsten van de migratie.

Wij zijn nagegaan of bij de dataconversie de gegevens van onder andere de crediteurenstamgegevens, de saldi van sub administraties en het grootboek vanuit de voormalige systemen juist en volledig zijn overgebracht naar de nieuwe SaaS omgeving.

Wij hebben de algemene IT-beheersmaatregelen voor de kritische applicaties in opzet en bestaan geëvalueerd.

Naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële bijzonderheden geconstateerd.

Benoeming

Wij zijn door de raad van toezicht op 31 januari 2019 benoemd als accountant van Stichting VU op grond van een aanbesteding. Wij zijn sinds de controle van het boekjaar 2012 tot nu toe onafgebroken de externe accountant.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag 2021 opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021 is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Utrecht, 22 juni 2022
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. L.R. Streefkerk RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.